

IX kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

**Komisja
Kultury
Fizycznej,
Sportu
i Turystyki**

■ **PODKOMISJI STAŁEJ DO SPRAW SPORTU
OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI
(NR 5)
z dnia 25 stycznia 2023 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki

– podkomisji stałej do spraw sportu osób z niepełno- sprawnościami (nr 5)

25 stycznia 2023 r.

Podkomisja stała do spraw sportu osób z niepełnosprawnościami, obradująca pod przewodnictwem poseł **Jagny Marczułajtis-Walczak (KO)**, przewodniczącej podkomisji, rozpatrzyła:

- informację ministra sportu i turystyki na temat działań resortu w zakresie upowszechniania turystyki wśród osób z niepełnosprawnościami w 2022 r.;
- informację ministra sportu i turystyki na temat działań resortu w zakresie upowszechniania turystyki społecznej w 2023 r., w szczególności działań finansowanych ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.

W posiedzeniu udział wzięli: **Dominik Borek** dyrektor Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki, **Łukasz Namyślak** naczelnik Wydziału ds. Ochrony Przyrody w Parkach Narodowych Departamentu Ochrony Przyrody Ministerstwa Klimatu i Środowiska, **Wioletta Kacprzyk** starszy specjalista ds. turystyki w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, **Jerzy Kapłon** prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wraz ze współpracownikami, **Łukasz Szeliga** prezes Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego, **Bogumił Kanik** prezes Fundacji Pogranicze Bez Barrier, **Andrzej Piotr Żukowski** wiceprezes Izby Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej, **Jacek Janowski** ekspert ds. marketingu w Polskiej Organizacji Turystycznej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Krzysztof Majer** i **Mariusz Pawełczyk** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dzień dobry państwu. Otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw sportu osób z niepełnosprawnościami.

Stwierdzam kworum. Witam państwa posłów oraz zaproszonych gości. Witam pana Łukasza Namyślaka, naczelnika Wydziału ds. Ochrony Przyrody w Parkach Narodowych Departamentu Ochrony Przyrody w Ministerstwie Klimatu i Środowiska oraz Wiolettę Kacprzyk, starszego specjalistę ds. turystyki w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. Witam serdecznie pana Dominika Borka, dyrektora Departamentu Turystyki w Ministerstwie Sportu i Turystyki oraz pana wicedyrektora tego departamentu Bartłomieja Karolczyka. Serdecznie witamy również pana Rafała Szmytkiego, prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej. Nie ma pana prezesa. W zastępstwie witamy pana Jacka Janowskiego. Może dotrą do nas później jeszcze zaproszeni goście, ale jest z nami jeszcze pan Jerzy Kapłon – prezes Zarządu Głównego PTTK, pan Benedykt Wojcieszak, pełnomocnik ZG PTTK do spraw dostępności, pan prezes Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego, Łukasz Szeliga i pan Bogumił Kanik, prezes Fundacji Pogranicze Bez Barrier. Witam serdecznie państwa gości.

Informuję, że porządek dzienny został państwu dostarczony drogą mailową oraz znajduje się na iPadach. Czy są uwagi odnośnie do porządku obrad? Nie stwierdzam. Przystępujemy do jego realizacji.

Proszę o przedstawienie informacji ze strony Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Dyrektor Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki Dominik Borek:

Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, informacja dotycząca działań resortu w zakresie upowszechniania turystyki wśród osób z niepełnosprawnościami w 2022 roku oraz działania resortu w zakresie upowszechniania turystyki społecznej w 2023 roku, w szczególności w zakresie środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej – ten materiał został państwu doręczony. Skupię się na kwestiach, które są najbardziej kluczowe z punktu widzenia Departamentu Turystyki i tego, czym zajmowaliśmy się w roku 2022, a także nad implikacjami na przyszłość, związanymi m.in. z FRKF, bo to też jest dość świeża sprawa dla naszego departamentu. Od listopada jesteśmy temu przypisani w tym komponencie dotyczącym turystyki społecznej, za który będziemy odpowiedzialni w roku 2023. Prowadzimy w tym zakresie prace dotyczące odpowiednich programów, które będziemy chcieli ogłaszać, o czym za chwilę państwu powiem.

Co do kwestii podstawowych, wyjściowych, oczywiście są one związane z definicją, czym jest turystyka społeczna, bo jest ona różnie postrzegana. Staramy się w ministerstwie wychodzić naprzeciw rozwiązaniom, które są rekomendowane przez Międzynarodową Organizację Turystyki Społecznej, ale także Komisję Europejską. Jest to postrzeganie turystyki społecznej w sposób bardzo szeroki. To według nas wszelkie koncepcje i zjawiska związane z udziałem w turystyce grup społecznych, zarówno tych o niskich dochodach, jak i tych, które w pewnym zakresie mogą być wykluczone, czy też muszą być traktowane z należytą starannością. Mamy tu na myśli przede wszystkim dzieci i młodzież, rodziny w specjalnej sytuacji, osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunów oraz osoby starsze. To są te segmenty, o których rozmawiamy, mówiąc o turystyce społecznej, i te osoby, które wspieramy w swoich działaniach jako MSiT.

Nasze działania są również prowadzone na podstawie programu „Dostępność Plus” na lata 2018–2025, który był przyjęty przez Radę Ministrów. Mamy tam konkretne wskaźniki i mierniki do osiągnięcia w zakresie turystyki, sportu i rekreacji bez barier. Jest to obszar przede wszystkim związany z dostosowaniem 100 km szlaków turystycznych do osób z niepełnosprawnościami, na potrzeby turystyki społecznej, osób starszych, seniorów. W tym zakresie podejmujemy działania przede wszystkim związane z konkursem dotacyjnym, w ramach którego dofinansowujemy tego typu działania. Należy tu podkreślić, że w roku 2022 w ramach tego konkursu dotacyjnego dysponowaliśmy kwotą określoną w budżecie na poziomie 2600 tys. zł. Na rok 2023 mamy znaczną skokową zmianę historyczną, która do tej pory nie miała miejsca. Na ten rok ta kwota będzie powiększona pięciokrotnie – ponad 12,5 mln zł w roku 2023 przeznaczymy na konkurs dotacyjny związany z dofinansowaniem realizacji zadań z zakresu turystyki. Oczywiście znajdują się tam zadania związane z turystyką społeczną.

Zanim przejdę do implikacji na przyszłość, powiem jeszcze parę słów na temat roku 2022. Priorytety, które bezpośrednio odnosiły się do obszaru turystyki społecznej, to: dostosowanie istniejących szlaków turystycznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych; innowacyjne rozwiązania w turystyce zwiększające bezpieczeństwo turystów, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, zwłaszcza podczas i po pandemii COVID-19. Warto wskazać, że te dwa komponenty pochłonęły kwotę blisko 850 tys. zł, czyli prawie 1/3 całości środków, które były do dyspozycji ministra sportu i turystyki na tenże konkurs dotacyjny. Tak jak podkreśliłem, w roku 2023 ta kwota będzie dużo większa i liczymy na to, że też dużo większa liczba beneficjentów skorzysta z tego wsparcia.

Działania, które podejmujemy, to oczywiście nie tylko konkurs dotacyjny. To ważne zadanie ogólnopolskie, które w tym roku zwiększa swoją kwotę i to w sposób znaczący. Podjęliśmy też działania legislacyjne związane z elementami wsparcia dzieci z niepełnosprawnością w zakresie Polskiego Bonu Turystycznego. Polski Bon Turystyczny został przedłużony. Możliwość wydatkowania środków w ramach tego instrumentu istnieje do końca marca 2023 roku. Oczywiście ważnym komponentem jest wsparcie rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami. Przypomnę, że kwota dla dzieci z niepełnosprawnością w ramach Polskiego Bonu Turystycznego wynosi 1 tys. zł, a więc jest wyższa niż w przypadku standardowego bonu.

Poza działaniami legislacyjnymi, które oczywiście wynikają też z faktu, że minister jest regulatorem rynku usług hotelarskich i rynku organizatorów turystyki, czyli imprez turystycznych, jak państwo dobrze wie, mamy przepisy, które regulują kwestie dostępności osób z niepełnosprawnościami do tego typu usług. Staramy się także w ramach działań miękkich podejmować odpowiednie inicjatywy, które promują dostępność. Jest ona promowana chociażby w ramach programu „Polskie marki turystyczne”, który w ramach edycji 2022 wskazaliśmy jako jedno z kryteriów oceny jakości obszarów, które są oceniane. Dostępność miejsc i usług turystycznych dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych to element, na który mocno zwracamy uwagę. Jest intensywnie promowany w ramach programu „Polskie marki turystyczne”.

Jeśli chodzi o działania legislacyjne, w roku 2022 został wdrożony rządowy program wsparcia gmin uzdrowiskowych. Myślę, że warto o nim powiedzieć, bo z uzdrowisk korzystają także osoby z niepełnosprawnościami w celach związanych z rehabilitacją. To była kwota blisko 250 mln zł na ponad 50 gmin uzdrowiskowych, co pozwoli dostosować infrastrukturę w tychże gminach także do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Jest to jeden z elementów, które w roku 2022 także udało się zrealizować.

Jeśli chodzi o poprzedni rok i podejmowane działania, nie będę przytaczał szczegółowo projektów, które zostały omówione w ramach przedstawionego państwu materiału, gdyż jest on dostępny. Wskażę tylko, że spośród projektów, które były dofinansowane, znalazły się zarówno projekty infrastrukturalne, jak i miękkie, związane z informatyzacją, cyfryzacją, szkoleniem osób, które zajmują się opieką, przewodnictwem turystycznym osób z niepełnosprawnościami. Jeśli chodzi o rok 2022, w skrócie, to byłyby zadania, które podjęliśmy i które zostały wykonane.

W odniesieniu do roku 2023, tak jak wspominałem, za chwilę ogłosimy konkurs dotacyjny na ten rok i realizacja zadań w jego ramach będzie możliwa wraz z rozliczeniem w tym zakresie do końca roku. Mamy tu priorytety, które zostały wprost przypisane do działań dotyczących osób z niepełnosprawnościami w zakresie turystyki społecznej. To trzy priorytety z sześciu, które w ramach tego konkursu dotacyjnego zostaną ogłoszone.

Priorytet czwarty to podnoszenie jakości i kompetencji kadr zawodowych i społecznych w turystyce w zakresie poprawy świadczonych usług – mamy tu na myśli chociażby przygotowanie kadry z zakresu obsługi takich turystów z niepełnosprawnościami, rozwoju kompetencji specjalistycznych, nabywania tych kompetencji poprzez naukę języka migowego, a także tworzenie przyjaznych i dostępnych cyfrowo aplikacji, stron internetowych, działań technicznych i informatycznych.

Priorytet piąty to innowacyjność w turystyce na rzecz rozwoju turystyki, w szczególności szkolenie kadr na potrzeby cyfryzacji, dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami elementów cyfrowych, elektronizacja nowoczesnych form komunikacji.

Priorytet szósty dotyczy zwiększenia bezpieczeństwa turystów. W szczególności chodzi o promocję i działania informacyjne dotyczące udogodnień i rozwiązań w podróżowaniu dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

Szanowni państwo, obserwujemy wśród konsumentów i turystów nieznaną przepisy dotyczące usług hotelarskich, imprez turystycznych, gdzie także są zawarte rozwiązania dotyczące osób z niepełnosprawnościami. Przypomnę, że w ramach dbania o jakość w rozporządzeniu ministra dotyczącym obiektów hotelarskich mamy wprost wskazane, jakie udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami w tego typu obiektach muszą koniecznie być spełnione. Aby turysta, klient czuł się w pełni bezpieczny, aby konsument miał tę wiedzę i mógł w razie czego zareagować, chociażby poprzez złożenie reklamacji, że dana usługa nie jest wykonywana w sposób należyty, chcemy zwiększyć to bezpieczeństwo, wykorzystując kampanie informacyjne i promocyjne.

Na te cele, jak wspominałem, w roku 2023, zostanie przeznaczona kwota 12,6 mln zł. Ten wzrost jest więc znaczący. Zapewne rzuca się państwu w oczy kwestia, że wśród priorytetów nie ma zadań dotyczących szlaków turystycznych. Już spieszę z wyjaśnieniem, bo uprzedzam pytanie. W kwestii szlaków turystycznych została podjęta decyzja, że kwota zostanie rozdysponowana w ramach specjalnego programu, który zostanie ogłoszony ze środków z FRKF. Tam mamy zaplanowane 3 mln zł na program renowacji i wytyczania nowych szlaków turystycznych, w tym dostosowanie ich do potrzeb osób

z niepełnosprawnościami. Warto podkreślić, że kwota przeznaczona na program dedykowany wyłącznie dla szlaków turystycznych jest wyższa niż całkowita kwota zeszłorocznego konkursu dotacyjnego. Jeżeli w zeszłym roku na same szlaki turystyczne było dofinansowanie na poziomie 700–800 tys. zł, tak w tym roku za całkowitą kwotę 3 mln zł dostosować, wytyczyć i wyznaczyć nowe szlaki turystyczne, co jest rzeczywiście wydarzeniem można powiedzieć historycznym. Takiej kwoty jeszcze jako departament do dyspozycji tak ważnego projektu nie mieliśmy.

Oczywiście w ramach turystyki społecznej poza komponentem dotyczącym szlaków turystycznych także będziemy chcieli podjąć działania dotyczące innych programów, w szczególności programu miękkiego, dotyczącego pewnych działań, które będą wspierały osoby z niepełnosprawnościami, np. związanych z formami wypoczynku czy też wsparcia rekreacji dla tego typu osób. W pierwszej kolejności, jak podkreśliłem, chcemy zakończyć procedurę uruchomienia konkursu dotacyjnego, która powinna jeszcze na przełomie stycznia i lutego zakończyć się ogłoszeniem konkursu i naborem. Po dokonanych naborze chcemy ten drugi program, już z FRKF, ogłosić jako dotyczący stricte szlaków turystycznych i również dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Szanowni państwo, jeśli chodzi o informację ministerstwa w tym zakresie w skrócie, w podsumowaniu tego, co było zawarte w materiale, z naszej strony to tyle. Jesteśmy do dyspozycji, wraz z panem dyrektorem i panem dyrektorem Jackiem Janowskim z Polskiej Organizacji Turystycznej. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze.

Tak organizacyjnie – o 15.00 w Sejmie na sali plenarnej są głosowania. Jest państwa dziś spora grupa. Kto z państwa chce zabrać głos i przedstawić jakieś informacje w tej sprawie, abyśmy wiedzieli, jak to wygląda organizacyjnie? Trzy osoby. Dobrze. Umówmy się, że orientacyjnie dajemy na to nie dłużej niż 10 minut, abyśmy mogli potem zadać ministrowi pytania i były odpowiedzi w dyskusji, aby nie przerywać pracy, ale sprawnie do 15.00 skończyć.

Kto z państwa chce zabrać głos jako pierwszy? Dobrze. Poprosimy pana o zabranie głosu. Zarząd Główny PTTK – pan Jerzy Kapłon.

Prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Jerzy Kapłon:

Dziękuję za możliwość zabrania głosu. Może uzupełnię informację pana dyrektora o to, co PTTK zrobiło w ubiegłym roku i jakie ma zamierzenia w przyszłości. Jestem również wiceprzewodniczącym Rady ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych. Ta rada działa już od ponad 40 lat w naszym towarzystwie. Nie stawiamy pierwszych kroków, ale też nie zastygamy w schemacie, który był popularny 30–40 lat temu. Szlaki, które towarzystwo utrzymuje i odnawia, obejmują 70 tys. szlaków pieszych. Można powiedzieć, że to oczko w głowie towarzystwa. Postanowiliśmy część z nich dostosować również do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przeprowadziliśmy audyt wybranych szlaków, m.in. w okolicach Turbacza, Wielkiej Raczy, Beskidu Żywieckiego. Na tej podstawie przygotowujemy standaryzację dostępności szlaków turystycznych, aby osoby, które zamierzają wędrować po górach, były zorientowane, na jakiej trudności są narażeni podczas tej wędrowki, na jaką infrastrukturę mogą liczyć, wędrując tamże, jakie wsparcie osobowe jest potrzebne, czy wystarczy jedna osoba towarzysząca, czy dwie, trzy, cztery czy więcej, aby pomóc w przejechaniu wózkami, aby osoba niewidząca mogła przejść. Nie chodzi tu o wnoszenie na Kasprowy Wierch, jak kilka lat temu mogliśmy zobaczyć w telewizji, jak GOPR-owcy po śniegu wnosili kogoś na wózku inwalidzkim, ale o to, aby aktywnie uczestnicząc, osoba z niepełnosprawnością mogła skorzystać z prawa do wypoczynku i wędrowania tam, gdzie jest to możliwe, pod pewnymi warunkami. Czwarty element to wsparcie techniczne, które też jest bardzo ważne. Myślę, że trzeba będzie zrobić duży krok, aby powszechność tych udogodnień technicznych, które są możliwe do wykorzystania np. w infrastrukturze miejskiej, przystosować do warunków terenowych w górach czy również na obszarach nizinnych, mogła być dostępna dla osób z niepełnosprawnością i przez nie wykorzystywana. To jedna istotna kwestia.

Aby zachęcić do szerszego uprawiania turystyki wspólnie z osobami niepełnosprawnymi, od 5–6 lat ogłaszamy dla naszych oddziałów terenowych konkurs na najlepszą ofertę programową turystyki dla osób z niepełnosprawnościami. Coraz więcej oddziałów przystępuje do tego konkursu. Zaczynaliśmy od kilku, a teraz mamy już kilkanaście. Za ubiegły rok jeszcze nie mamy podsumowania, ale będzie około 20.

W ubiegłym roku również podjęliśmy uchwałę, która była rezultatem wielomiesięcznej pracy członków Rady ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych. Zarząd główny ustanowił odznakę „Sprawny na szlaku”. Puszczę ją w obieg, aby mogli państwo zobaczyć, jak one wyglądają. Mają w zasadzie cztery stopnie i każda jest innego kształtu. Jak państwo się domyślają, po to mają różny kształt, aby osoba niewidząca widziała, czy to jest odznaka brązowa, srebrna, złota, czy za wytrwałość. Pierwsze odznaki już zostały przyznane. Oczywiście zaczęliśmy od tych najbardziej popularnych, brązowych, bo trzeba spełniać coraz wyższe wymagania, aby uzyskać następne stopnie. Przymierzamy się również do wprowadzenia zachęty dla osób organizujących turystykę wspólnie z osobami niepełnosprawnymi. Pakiet wyróżnień, które obowiązują w towarzystwie, na wzór odznaki trzystopniowej za pracę PTTK wśród dzieci i młodzieży, za pracę wśród osób z niepełnosprawnościami. Myślę, że to również będzie dobrze przyjęte, jako docenienie wysiłku, który przez lata w różnych środowiskach był podejmowany.

Dodam jeszcze, że ta standaryzacja, którą wstępnie przeprowadziliśmy, która ma znaleźć swój wyraz w znowelizowanej instrukcji znakowania szlaków pieszych, też została sfinansowana z pieniędzy budżetowych z dotacji MSiT. Na jedną rzecz muszę zwrócić uwagę. Nie możemy doczekać się takiego wielostronnego wsparcia, jakie otrzymują sportowcy z niepełnosprawnościami. Niezręcznie jest o tym mówić na posiedzeniu podkomisji ds. sportu osób z niepełnosprawnościami, ale wiemy, dlaczego tak się stało. Podkomisja ds. turystyki nie zebrała się od dłuższego czasu. Jesteśmy wdzięczni, że możemy zaprezentować tu nasze problemy, ale liczymy, że pewne wzory, które są już utrwalone w zakresie sportu, chociażby jak program upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych, w bardzo prosty sposób będą przerobione, dostosowane do upowszechniania turystyki aktywnej wśród osób z niepełnosprawnościami.

Podobnie jak program „Klub”, równie dobrze można dostosować różne kluby turystyczne w różnych organizacjach pozarządowych, w których funkcjonują takie kluby. Gromadzą one seniorów, dzieci, młodzież. Takie 10–15 tys. zł dla klubu, który prowadzi aktywność turystyczną dwóch rodzajów – pieszą i rowerową, czy narciarską, byłoby dobrze przyjęte. Wydaje mi się celowe, aby te pieniądze nie szły tylko na infrastrukturę, ale również bezpośrednio do beneficjentów, czyli turystów z niepełnosprawnościami. Jaki jest zakres realnych potrzeb osób, które do tego kręgu beneficjentów turystyki społecznej należą, pokazuje doskonale Polski Bon Turystyczny. To nie 10 tysięcy, nie setki milionów, ale wręcz miliardy, jak możemy się dowiedzieć z wstępnych podsumowań, są do zagospodarowania na rzecz turystyki społecznej. Tyle na wstępie. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczałajtis-Walczak (KO):

Dziękuję bardzo.

Pytania później, a teraz prezentacje. Może wypowie się teraz Polski Komitet Paraolimpijski, a potem będzie jeszcze jedna prezentacja z państwa strony.

Prezes Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego Łukasz Szeliga:

Pani przewodnicząca, wysoka podkomisjo, szanowni państwo, bardzo dobrze, że pojawił się temat turystyki dla osób z niepełnosprawnościami. Wiele mówi się o sporcie paraolimpijskim na zaawansowanym poziomie, a turystyka, szczególnie aktywna, może być bardzo dobrym pomysłem, aby spróbować w ogóle jakiegokolwiek aktywności. Jeśli od razu górnolotnie mówimy o igrzyskach paraolimpijskich, to coś, co niektórych ludzi może przestraszyć. To wyzwanie, które wiąże się z superwysiłkiem, treningiem, regularnym zaangażowaniem w jakąś aktywność. Ta turystyka jest takim pomostem, który może pokazać, że aktywność jest czymś fajnym. Nie trzeba być szczególnie przygotowanym do tego, aby udać się na jakąś wyprawę. Można oczywiście zaplanować tę turystykę w odniesieniu do danej niepełnosprawności. Ten wachlarz niepełnosprawności jest bardzo szeroki. Nawet osoba, która porusza się na wózku w porównaniu do innej porusza-

jącej się na wózku inwalidzkim, to mogą być dwa tak różne przypadki, że trzeba brać pod uwagę charakter tej niepełnosprawności.

Warto korzystać przy tych wszystkich rozmowach, konsultacjach z pomysłów i rozwiązań, które mamy w sporcie. Są rozwiązania, które umożliwiają realizację turystyki, szczególnie tej kwalifikowanej. Nie ma co czasami wyważać otwartych drzwi. Zapraszam do współpracy z nami, rozmów i wymiany doświadczeń. Na pewno warto z tego skorzystać. To trochę tak, jak z likwidacją barier architektonicznych czy z dopasowywaniem szlaków turystycznych. Nie zawsze jesteśmy w stanie zmienić szlak zupełnie, ale możemy zastosować rozwiązania, które spowodują, że stanie się dostępny.

Podam przykład mojego kolegi – Jarka Roli, który kiedyś razem ze mną był zawodnikiem, jeździł w narciarstwie alpejskim, startował w igrzyskach i zaczął produkować górskie rowery ręczne. To człowiek, który wymyślił coś, czego nie wymyślili Amerykanie i kupują od niego teraz ten pomysł. Góry w wydaniu turystyki rowerowej stały się dostępne również dla osób, które mają problemy z kończynami dolnymi. Te rowery radzą sobie świetnie praktycznie w każdych warunkach. On sam na swojej stronie pokazuje różnego rodzaju aktywności, np. wjazd na Śnieżkę, który jest zupełnie normalny na tym sprężeniu. W zasadzie większość gór staje się osiągalnych.

Dziękuję MSiT za to, że idzie w kierunku przywrócenia rozwijania tej turystyki. To taki obszar, który został zapomniany. W Polskim Związku Sportu Osób Niepełnosprawnych „Start” organizowaliśmy wiele przedsięwzięć w minionych latach – różnego rodzaju rajdy, spływy kajakowe, rajdy górskie, rowerowe. Cieszę się, że ten konkurs będzie stwarzał teraz możliwość, aby po to sięgać. Wymiana doświadczeń sportowych na pewno pomoże realnie doprowadzić do tego, aby ludzie korzystali z dostępnych rozwiązań. Mam nadzieję, że to też poszerzy ruchowi paraolimpijskiemu grono osób, które będą się potem poprzez taki pierwszy kontakt bardziej interesowały aktywnością. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję, panie prezesie.

Kto z państwa jeszcze? Bardzo proszę.

Prezes Fundacji Pogranicze Bez Barrier Bogumił Kanik:

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, pozwoliłem sobie przygotować krótką prezentację i postaram się zmieścić w 10 minutach. Bardzo się cieszę, że pan prezes podkreślił tę rolę turystyki.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Przepraszam, tylko pana przedstawię – pan Bogumił Kanik, prezes Fundacji Pogranicze Bez Barrier.

Prezes Fundacji Pogranicze Bez Barrier Bogumił Kanik:

W związku z tym, że jestem społecznym ratownikiem górskim i prezesem fundacji, która aktywizuje osoby z niepełnosprawnościami, zajmujemy się tym już od 10 lat, w krótkiej prezentacji chciałem podkreślić ważną rolę turystyki społecznej w zakresie aktywizacji osób z różnego typu niepełnosprawnościami. Naszym celem jest przede wszystkim przywrócenie radości życia osobom, których dotknęła niepełnosprawność. Robimy to w różny sposób, przede wszystkim współpracując z różnymi organizacjami, m.in. obecnym tu Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym, bez którego dostępność w górach jest po prostu niemożliwa. Bardzo się cieszę, że od paru lat udaje się nam realizować wspólne inicjatywy. Jedną z największych potrzeb jest dostosowanie schronisk górskich do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. Poprzez współpracę z uczelniami wyższymi staramy się przygotowywać taką wstępną koncepcję dostosowania schronisk. Dla nas bardzo ważne jest źródło finansowania takich dostosowań i zrozumienie, że bez dostosowania budynków znajdujących się na szlakach dostępność w górach jest po prostu niemożliwa.

Na tej prezentacji mogą państwo zobaczyć propozycje dostosowania jednego ze schronisk – największego schroniska w Beskidzie Śląskim, na Szyndzielni. Jest opracowana koncepcja, ale brakuje środków, aby coś takiego w sposób sprawny dostosować do potrzeb

osób, które poruszają się na wózkach. Korzystamy również z projektów samorządu województwa śląskiego. Jest to kropla w morzu potrzeb. Na tym slajdzie mogą państwo zobaczyć jeden z naszych ostatnich pomysłów – przeszkolenie w siedmiu schroniskach górskich personelu z zakresu obsługi osób niesłyszących i niewidzących. W każdym z tych schronisk zastosowaliśmy specjalne znaczniki dźwiękowe, które informują osoby z niepełnosprawnością wzrokową, co jest na zewnątrz i opisują panoramę tego miejsca, informując także, co jest wewnątrz schroniska, jakie są jego funkcje, gdzie można skorzystać z toalety, gdzie jest bufet. To jest rozwiązanie, ale ten koszt w skali całych gór jest dla nas ogromnym wyzwaniem. Dostosowanie schroniska to koszt na poziomie 30–40 tys. zł. To krótka prezentacja działalności tego znacznika. W ramach tego projektu przeszkoliliśmy personel również z zakresu obsługi i pomocy osobom z niepełnosprawnościami oraz udzielania pierwszej pomocy. To taka uwaga.

Widziałem w tym sprawozdaniu, że mają państwo jakieś środki związane ze zwiększaniem bezpieczeństwa na terenach górskich. Okazało się, że w większości schronisk górskich nie ma defibrylatorów. To dla mnie jako ratownika górskiego, ogromne wyzwanie. Z tego miejsca chciałbym do państwa zaapelować, aby znalazły się środki, aby w tych schroniskach pojawiły się takie defibratory. Rozumiem, że PTTK również boryka się z problemami i nie jest dla nich to na dzień dzisiejszy jakiś wielki priorytet. Jako ciekawostkę państwu powiem, że podczas prowadzenia takiego szkolenia na „Rysiance” okazało się, że kilka kilometrów dalej jeden z turystów po prostu zmarł, bo nastąpiło nagłe zatrzymanie krążenia. Ten przykład pokazuje, jak bardzo ważna jest kwestia udzielania pierwszej pomocy już w samym schronisku, gdzie dotarcie służb ratowniczych zajmuje czasami godzinę lub półtorej. Mówię tu o warunkach zimowych.

Od 10 lat próbujemy zaszcześcić w środowisku samorządów ideę szlaków przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami. Zależy nam nie tylko na malowaniu tych szlaków, ale również na tym, aby podjąć pewną dyskusję, zaszcześcić ideę dostępności na terenach górskich. Widzimy naprawdę duże efekty naszych działań, o czym państwu zaraz opowiem. To nasz pierwszy szlak, wymalowany 10 lat temu. Poprzez współpracę z PTTK ustaliliśmy pewien standard oznakowania tych szlaków górskich. Postanowiliśmy stworzyć pilotaż szlaku górskiego dla osób z niepełnosprawnością wzroku. Wykorzystaliśmy też pomysły, odpowiedzi i tworzącą się instrukcję znakowania przygotowaną przez PTTK. Stworzyliśmy pilotaż na terenie Gminy Ujsoły – to pierwsze efekty, zamiast białych pasów zaproponowaliśmy błękitne. Być może sam kolor ulegnie zmianie. Liczymy na komunikat zwrotny od użytkowników. Powstały już specjalne tablice informujące o przebiegu tych szlaków. Te schroniska wchodzi w koncepcję szlaku dostosowanego dla osób z niepełnosprawnością słuchu i wzroku.

Zależy nam również na tym, aby wykorzystać zasoby, które są w Lasach Państwowych. Od lat rozmawiamy z Lasami Państwowymi na temat wykorzystania dróg leśnych, których w polskich górach jest na szczęście bardzo dużo, które dają ogromne możliwości, jeśli chodzi o dostosowanie dla osób na wózkach, szczególnie wspomaganych elektrycznie. Jest bardzo duża bariera, jeśli chodzi o przepisy. Lasy Państwowe mają pewną obawę, co do odpowiedzialności za użytkowanie tych dróg leśnych. Myślę, że bardzo ważna jest jakaś ustawa lub przepisy, które trochę zwolniłyby Lasy Państwowe z odpowiedzialności i przerzuciłyby ją być może na samych użytkowników. Każdy wchodząc do lasu, wie, że wchodzi na własną odpowiedzialność. Jeśli spadnie na niego jakaś gałąź czy przewróci się o śliski konar, trudno, aby obarczać za to odpowiedzialnością Lasy Państwowe. To dla nas ogromna bariera. Tworząc ten szlak, o którym wcześniej wspominałem, dla osób z niepełnosprawnością wzroku, nie udało się nam doprowadzić do sformalizowania jego utworzenia z Lasami Państwowymi.

Co do osób z niepełnosprawnością ruchową, jest to dla nas ogromne wyzwanie, ale też ogromna szansa, jeśli chodzi o nowoczesne technologie. Pan prezes mówił o Jarosławie Roli. Znam osobiście pana Jarka. Staraliśmy się nawiązać współpracę. Myślę, że w najbliższym czasie pojawią się pierwsze efekty. Współpracujemy również z innymi polskimi producentami, którzy tworzą podobne pojazdy elektryczne, dla osób z niepełnosprawnością kończyn dolnych. Na zdjęciu mogą państwo zobaczyć pana Bartka Mrózka z Zakopanego, który stworzył koncepcję wózka wspomagane elektrycznie, terenowego, dla osób niepełnosprawnych. Po pra-

wej stronie mogą państwo zobaczyć koncepcję wózka firmy Dickers spod Łodzi. To pasjonaci, którzy próbują wspierać swoimi pomysłami osoby niepełnosprawne z niepełnosprawnością ruchu. Po prawej widać pana Rafała – emerytowanego żołnierza, który uległ wypadkowi. Jak mogą państwo zobaczyć, to testy na klinczach. Osoba, która jest po amputacji nogi, bez problemu wjechała na samą górę i jeździła sobie po obszarze schroniska.

Współpracujemy z Politechniką Śląską. W ramach tej współpracy dopracowujemy pojazd turystyczny wspomagany elektrycznie. Może on poruszać się też całkowicie elektrycznie. Na zdjęciach widać pana profesora z Politechniki Śląskiej i naszego wolontariusza, który testuje taki pojazd, który może być napędzany całkowicie elektrycznie, jak również za pomocą nóg lub jakaś kończyna może być wspomagana, np. po amputacji, jedna noga może być wspomagana bardziej niż druga, która radzi sobie dobrze. Z tym związanych jest parę tematów, o których chciałbym na koniec powiedzieć. To Ewelina, którą ciągniemy do schroniska na Szyndzielni. Ewelina ma stwardnienie rozsiane. To młoda dziewczyna, po studiach, dwudziestopięciolatka. Marzyła o tym, aby chodzić po górach. Spotkałem ją kiedyś przez przypadek będąc w schronisku. Od tego czasu zabieramy ją czasami na nasze wyprawy. Widzą państwo, że cztery osoby muszą ciągnąć Ewelinę do schroniska na Szyndzielni. Po otrzymaniu od nas tego wózka radzi sobie sama. Samodzielnie przejechała dość trudny szlak na wózku Szyndzielni na Klimczok, bez żadnego problemu. Trzeba było zobaczyć, ile to daje jej satysfakcji i radości i jaki to przełom w jej życiu. To naprawdę gigantyczny krok, jeśli chodzi o wspieranie osób z niepełnosprawnościami, po udarach, amputacjach, z chorobami takimi jak chociażby stwardnienie rozsiane. Jest bardzo wiele fajnych i prostych rozwiązań. Przystawka elektryczna – pokażę, w jaki sposób jest wykorzystywany wózek jako podstawa, do którego doczepia się specjalną elektryczną przystawkę, która ze zwykłego wózka tworzy wózek elektryczny. To jest dla osób, które chcą sobie pozwiedzać jakieś prostsze tereny, superrozwiązaniem. Testowaliśmy to wielokrotnie i daje to wiele satysfakcji.

W Bielsku-Białej działamy również w zakresie tworzenia specjalnego Centrum Dostępności Górskiej i Turystyki Zrównoważonej. Wspólnie z Górskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym tworzymy duży kompleks, który ma aktywizować osoby z niepełnosprawnościami. Tam na pewno będą wskazane dedykowane projekty miękkie, w ramach których moglibyśmy w sposób innowacyjny pomóc osobom, które chcą rozpocząć swoją aktywność, nowy etap życia po trudnych chorobach czy amputacjach. Zwłaszcza w odniesieniu do wojny na Ukrainie, zakładamy, że naszymi beneficjentami mogą być żołnierze po różnych urazach.

Na koniec, w odniesieniu do tych wózków, jeden kosztuje dość sporo – chyba 150 tys. zł. To duży wydatek dla osób, indywidualnie. Proponujemy, aby znalazły się środki na stworzenie wypożyczalni takich wózków. Pracujemy nad tym z Politechniką Śląską. Jak widać na slajdach, mamy wstępne koncepcje takiej wypożyczalni. Bez wsparcia państwa, bez stworzenia dedykowanego programu nie uda nam się stworzyć tej dostępności. Dostępność w górach dla osób na wózkach to przede wszystkim wprowadzenie technologii, o których wspominałem. Mamy już gotowe rozwiązania. Są producenci, którzy są liderami na świecie. Rozmawiałem kiedyś z Jarkiem Rolą i powiedziałem, że może się wpisać w pewne trendy światowe turystyki górskiej. Odpowiedział: „Bogumił, ja te trendy narzucam”. To święta racja. Wyposażenie tego całego kompleksu – wraz z firmą Wavecamper z Poznania pracujemy nad dostosowaniem pojazdów terenowych do funkcji turystycznych. Na zdjęciu mogą państwo zobaczyć jeden z takich pojazdów. Na to wszystko potrzebne są pieniądze. Prosiłbym państwa, jeśli to możliwe, aby szerzej otworzyć ten obszar, aby osoby, które zajmują się tym w organizacji, przez wiele lat mogły poszerzać te możliwości. To wszystko. Może zajęło mi to trochę więcej niż 10 minut, za co przepraszam.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Niezwykle ciekawa prezentacja. Dziękuję bardzo.

Czy ktoś jeszcze ma prezentację, czy przechodzimy do serii pytań? Otwieram dyskusję. Najpierw pytania posłów, potem wypowiedzi osób zainteresowanych.

Bardzo proszę, panie posle.

Posel Przemysław Drabek (PiS):

Dziękuję. Pani przewodnicząca, szanowni państwo, dziękuję za tę bardzo ważną dyskusję. Otwarcie szlaków dla osób z niepełnosprawnościami to temat, o którym już trochę rozmawiałem, próbowałem to robić w samorządzie i zaczęło się od otwierania osób starszych. Powiedzmy wprost – mówimy o osobach po wypadkach, z ciężkimi chorobami, ale często seniorzy, którzy już nie są tak sprawni, jak wcześniej, a byli aktywni, potrzebują wsparcia na szlakach, odpowiedniej ławeczki co jakiś czas, aby złapać chwilę oddechu. Widzę, że przełamywanie tego postrzegania szlaków idzie w dobrym kierunku. Bardzo się cieszę, bo jestem mieszkańcem Bielska-Białej i znam pana Bogumiła od wielu lat. Będąc tak blisko gór, posiadając las miejski, Kozią Górę, Dębowiec, w obrębie administracyjnym miasta, widzimy, że był taki okres, że te góry, gdy po nich chodziłem były puste, potem były osoby starsze, a teraz jest bardzo duża aktywność młodszych na szlakach górskich. Widać coraz więcej osób, które pomimo swoich problemów w poruszaniu się wychodzą w góry. Warto to wspierać.

Patrzę na to też w kontekście tych rowerów. Ostatnio na Koziej Górze spotkałem też dwie osoby jeżdżące na *single trackach* – rowerach na trzech kołach. To ogromny potencjał i duże zadanie. Patrzę w kierunku ministerstwa. Wydaje się, że dobrze by było, aby jednak zastanowić się nad zachętami. Naturalną rzeczą jest, że trudno, aby ministerstwo realizowało te wszystkie zadania w Polsce. Warto popatrzeć na to w kontekście utworzenia programu, który byłby zachętą dla samorządów i innych instytucji, jak Lasy Państwowe, bo wspólnie możemy zrobić bardzo dużo i otwierać, udostępniać te szlaki. Warto do tego zachęcać, bo to świetna rehabilitacja dla wszystkich osób, które mają różnego rodzaju niepełnosprawności.

Bardzo się cieszę, że to spotkanie się dziś odbyło. Gratuluję tego, co robicie, bo wiem, że nie jest łatwo. Borykacie się na co dzień z ogromem problemów. Zrozumienie jest coraz większe, środki rosną, ale administracyjne blokady nadal są problemem. Gdy mówiłem o odseparowaniu dróg pieszych od rowerowych w kontekście lasów, to był ogromny problem. Widać, że trzeba było mówić o tym bardzo dawno temu. Jeszcze kilka lat temu na rower w góry trzeba było mieć odpowiednią kondycję i przygotowanie, a dziś można wypożyczyć rower wspomagany elektrycznie i osoby, które nie bardzo umieją na nim jeździć albo robiły to ostatni raz 10–15 lat temu, wyjeżdżają w góry. Ze względów bezpieczeństwa, logiki, musimy separować te trasy, ale też je otwierać, dawać ich coraz więcej. Wiem, że to też nie jest do końca w interesie lasów, które mają inne zadania do wykonania. To prośba, aby patrzeć na tę rzeczywistość, bo od pewnych trendów i nowinek technologicznych już nie uciekniemy. One są bardzo dobre i będą coraz częściej wykorzystywane. To wspomaganie silnikami elektrycznymi różnego rodzaju pojazdów i otwieranie się gór na osoby z niepełnosprawnościami będzie coraz większe i na pewno odpowiednie środki na to będzie trzeba zabezpieczyć.

Dziękuję. Przepraszam za przydługi występ, ale temat faktycznie jest ważny i ciekawy i mam nadzieję, że będzie się rozwijał.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję bardzo.

Głos zabierał pan poseł Wesoly Marek, a teraz pan poseł Tadeusz Tomaszewski.

Posel Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Pani przewodnicząca, wysoka podkomisjo, szanowni państwo, minister sportu i turystyki przedstawił informację na piśmie. Pan dyrektor ją omówił. Dla mnie przesłanką, która spowodowała, że zgłosiliśmy ten temat do planu pracy naszej podkomisji, jest kwestia niewykorzystywania w ostatnich latach środków z FRKF przeznaczonych w planie finansowym z inicjatywy rządu, ministra sportu i turystyki właśnie na te cele. Warto wspomnieć, że to z inicjatywy obywatelskiej dokonano stosownej nowelizacji prawa, które umożliwiła przeznaczanie ze środków FRKF w planie finansowym tego funduszu na turystykę społeczną. Najpierw były dwa różne miejsca lokalizacji ministrów i na to nie pozwalały, potem się połączyli, potem znów rozłączyli i zawsze była przyczyna, że nikt na naszej Komisji nie potrafił powiedzieć dlaczego, mimo iż są pieniądze, nie są ogła-

szane programy w tym zakresie. Z tego wynika, że była duża niechęć. Jak jest wola, to rozwiązanie się musi znaleźć.

Mamy oto rok 2023 i plan finansowy skomponowany z inicjatywy ministra, który przewiduje kwotę 8 mln zł. Tradycyjnie mamy zapis mówiący, jakbym go słyszał rok lub 4 lata temu, że prace trwają, mają się dobrze, już są blisko. Taki jest komunikat na stronie, który mówi o tym, że wszystko jest w toku prac: „Obecnie program ten znajduje się na zaawansowanym etapie opracowania”. Jeśli jest zaawansowany, to trzeba było powiedzieć – raz, dwa, trzy, planujemy to i to. Proszę uprzejmie panów dyrektorów o powiedzenie, co państwo planują, jak to wygląda i kiedy wreszcie będzie ogłoszenie. Dlaczego? Bo ludzie zajmujący się turystyką społeczną, zwłaszcza wśród osób z niepełnosprawnościami, mówią tak: „Minister może już inne programy poogłaszać, trwają nabory, rozstrzygnięcia, a nas znowu do kąta”. Chcemy teraz wiedzieć, konkretnie, kiedy przewiduje się ogłoszenie stosownych naborów. Wiadomo, aby było ogłoszenie naborów, najpierw musi powstać program. Dziękuję uprzejmie.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję bardzo.

Czy ktoś z państwa posłów chce jeszcze zabrać głos?

Może ja, w tej serii. Mam parę pytań. Przede wszystkim chciałam pogratulować Fundacji Pogranicze Bez Barrier. To takie rzeczywiste wsparcie, pomysł i koncepcja turystyki dla osób z niepełnosprawnościami. Z uznaniem należy wspomnieć o pracy PTTK. Jako jedna z najstarszych organizacji organizujących turystykę w Polsce macie państwo największą bazę i doświadczenie i znacie się na tym najlepiej. Ta baza jest we wszystkich parkach narodowych w całej Polsce. Są państwo najważniejszym odbiorcą i wsparciem dla osób z niepełnosprawnościami, które powinno być dostrzeżone i wspierane. To nie powinny być tylko takie posiedzenia podkomisji, jak dziś mamy, ale również finansowo. Bardzo się cieszę z tego, że jest podwojona kwota tego bonu turystycznego dla osób z niepełnosprawnościami i dzieci. To spowodowało, że rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi w końcu wyjechały z domu. Czy wyjazd z domu nie oznaczał, że te dzieci z niepełnosprawnościami zostały w hotelu, na kwaterach prywatnych, a część rodziny poszła na szlak, a część została z powodu barier? Myślę, że wiele takich przypadków było.

Parę gorzkich słów chciałabym skierować wobec koncepcji, którą przedstawiło nam MSiT. W mojej ocenie, jeśli tak ogromne, pięciokrotnie zwiększone środki – z 2,8 mln zł do 12,5 mln zł – są przeznaczane na wsparcie turystyki osób z niepełnosprawnościami...

Poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Całej turystyki.

Dyrektor departamentu MSiT Dominik Borek:

Całej, a z tego są trzy komponenty.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dobrze. Czy nie warto byłoby przeznaczyć tej kwoty zamiast na spoty reklamowe, które państwu tu opisują, na takie działania miękkie, przeznaczyć na wsparcie PTTK, takich fundacji jak Pogranicze Bez Barrier pana Bogumiła Kanika? Przedstawili oni gotowe koncepcje.

Ogromnie się cieszę, że dziś się spotkaliśmy, bo to powód do tego, abyśmy się poznali i aby państwo nawiązali kontakty. Liczę na to, że to posiedzenie podkomisji spowoduje, że nawiążą państwo po jej zakończeniu bezpośrednie kontakty z ministerstwem. Też prosimy ministerstwo o to, aby z państwem rozmawiali. Ta turystyka kończy się na wyjeździe w jakieś inne miejsce, ale niekoniecznie te osoby niepełnosprawne korzystają z bonu turystycznego i potem faktycznie gdzieś docierają na szlaki.

Mam pytanie do pani reprezentującej Lasy Państwowe: Czy może pani wskazać, niekoniecznie dziś, tę ustawę, w której są bariery, o których wspomniał pan prezes? Chcielibyśmy rozważyć jako posłowie możliwość wprowadzenia jakichś zmian legislacyjnych i uwolnienie państwa od tej odpowiedzialności dotyczącej użytkowania dróg leśnych. Zdajemy sobie sprawę z tego, że osoby z głęboką niepełnosprawnością, które poruszają się na ciężkich wózkach, być może nie pojadą w wysokie góry i na wymagające trasy.

Jeśli jednak wiele jest dróg leśnych, które mogłyby być wykorzystane do takiej turystyki, warto byłoby z nich skorzystać i pomóc lasom państwowym znieść tę odpowiedzialność.

Mam też pytanie, które kieruję poniekąd do wszystkich z państwa – czy istnieje jakaś mapa dostępności, ze stopniem dostępności w zależności od rodzaju niepełnosprawności, jeśli chodzi o szlaki? Gdyby wykorzystać możliwości promocyjne POT czy ministerstwa, które wydają duże pieniądze na publikacje, filmy na YouTube – mamy te dane na stronie 11 tego materiału – jeśli istnieje taka mapa, w jednym miejscu gdzieś zebrane są informacje, jakie szlaki oprócz Morskiego Oka są dostępne i w jakim stopniu dla osób z niepełnosprawnościami, to można to wykorzystać. Wtedy być może, gdy rodzina będzie podejmowała pomysł wyjazdu z osobą niepełnosprawną na wypoczynek, taka przejrzyśta, prosta mapa, dostępna w różnych miejscach, nawet w internecie, może spowodować nie skończy ona wypoczynku na kwaterze prywatnej czy w pensjonacie. Dziecko, osoba z niepełnosprawnością będzie mogła skorzystać z tego. Tak się skupiam na dzieciach, bo mówimy o tym bonie turystycznym, ale dotyczy to też osób dorosłych z niepełnosprawnościami. Nie każdego stać na to, aby zakupić sobie taki superpojazd. Nie każdego stać na to, aby pojechać do Białki Tatrzańskiej i skorzystać z fantastycznej terapii narciarskiej, którą prowadzi Active Therapy. Miałam okazję wziąć mojego, wtedy pięcioletniego syna i posadzić go na wózku narciarskim. Ta przyjemność tego dziecka i jego uśmiech jest bezcenny. Widzimy to, gdy te dzieci niepełnosprawne jeżdżą na nartach. Uczestniczą w normalnej turystyce, spędzają czas tak, jak rówieśnicy.

Moja ostatnia prośba. Mamy wytyczne europejskie. Konwencja ONZ o osobach z niepełnosprawnościami mówi o tym, że kraje, które ją podpisały – Polska zrobiła to w 2012 roku – powinny zapewnić osobom niepełnosprawnym dostęp do miejsc uprawiania sportu, rekreacji i turystyki. Poniekąd to ciąży na MSiT, aby wspierać te organizacje pozarządowe, różnorakie, które są w stanie przedstawić pomysł, koncepcję i zrealizować takie działania. Tyle ode mnie. Otwieram serię pytań od państwa.

Głos zabierze pani Wioletta Kacprzyk z Lasów Państwowych.

Starszy specjalista ds. turystyki w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych Wioletta Kacprzyk:

Dzień dobry. Na wstępie chciałam bardzo podziękować za zaproszenie. Jest nam bardzo miło jako Lasom Państwowym, że możemy się z państwem spotkać. Czasem nasze drogi się rozmiągają i nie mieliśmy okazji się widzieć, a jednak las jest środowiskiem, które w sposób naturalny jest przestrzenią atrakcyjną turystycznie. Pomijając kwestie innych zakresów działalności, Lasy Państwowe – proszę mi uwierzyć – prowadzą działania w zakresie turystyki. Tematyką turystyki w LP zajmuję się w ogólnym zakresie od 17 lat. Od 2009 roku prowadzimy również temat dostępności lasów. Oczywiście nasze działania na początku dotyczyły tylko jakichś drobnych rzeczy, jak np. wydanie książki pt. „Las bez barier – obiekty terenowe”, która miała na celu zaznajomienie z tematem leśników i umożliwienie im znalezienia w jednym miejscu informacji o tym, na co należy zwrócić uwagę. Oczywiście wiedza poszła bardzo do przodu i nie jest to już tak aktualne opracowanie. Jako lasy jesteśmy otwarci na działania w zakresie turystyki, również dla osób z niepełnosprawnościami.

Jeśli chodzi o namacalne, aktualne i największe działania, którymi możemy otwarcie się poszczycić, to od 3 lat przygotowujemy krótkie filmy instruktarzowe dla leśników w zakresie tego jak dostosować poszczególne obiekty do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Nie każdy ma na to czas. To są dziesięciominutowe instruktarze, dostępne na ten moment w dyrekcji generalnej dla jednostek organizacyjnych. Jest to seria filmów pt. „Las na wyciągnięcie ręki”. Opracowaliśmy film instruktarzowy dotyczący tego jak dostosować obiekt edukacyjny. Kolejny film dotyczył dostosowania ścieżek edukacyjnych i szlaków turystycznych. Trzeci film, który przygotowaliśmy w tym roku, dotyczył obiektów noclegowych i o charakterze kubaturowym. Temat jest nam znany. Jeśli państwo będą mieli taką wolę, jesteśmy chętni do współpracy. Chciałabym, abyśmy wzajemnie o sobie pamiętali, bo współpracując zawsze więcej możemy zdziałać niż samodzielnie, wyważając pewne drzwi, które być może ktoś już otworzył.

Nie chcąc państwa zanudzać, pomijam kwestię tego, ile zrobiliśmy i jacy jesteśmy świetni, choć absolutnie tak nie jest, bo jak wiemy, każdy ma jakieś ograniczenia. Zapiisałam sobie pytania i zacznę od tych, które były pierwsze w kolejności. Pana z PTTK chciałam zapytać o standardy szlaków, o których pan mówił. To zdecydowanie bardzo ważne działanie. Dotykamy tu wielu wątków. Czy te standardy przewidują państwo, że będą tylko dla państwa oddziałów, czyli dla PTTK, czy chcieliby państwo, aby też inne instytucje, jak Lasy Państwowe i inne podmioty zaimplementowały państwa rozwiązania? Jeśli państwa koncepcja zmierzałaby do tego, aby to było ogólnokrajowe, czy przewidują państwo jakieś konsultacje? Zawsze każdy ma jakieś przemyślenia i jako Lasy Państwowe jesteśmy na to otwarci. Od razu powiem, że jestem też pracownikiem PFRON. Pracuję przy projekcie „Obszar chroniony, obszar dostępny”. Widzę, że kwestie się zazębiają. Zachęcałabym, ponieważ w związku z pracą Lasach Państwowych mam pewne doświadczenie, bo zajmuję się tematem od 17 lat, jako pracownik PFRON zajmuję się stricte tymi tematami, testuję pewne rzeczy, do współpracy. Wspólnie osiągniemy więcej niż samodzielnie. To pytanie na później.

Mówił pan o dostosowaniu szlaków do potrzeb w kontekście uwarunkowań środowiskowych. Jestem za. Las jest naturalną przestrzenią turystyki. Chciałabym państwa jednak bardzo uczulić, ponieważ jestem też architektem krajobrazu, abyśmy nie przegięli, mówiąc kolokwialnie. Dlaczego? Idziemy do lasu, aby podziwiać las. Jeśli za głęboko go zmienimy, zmienimy tę główną ideę, dla której w ogóle przychodzimy do lasu. Środowisko leśne warto dostosować, ale nie wszędzie i nie wszystko, bo też nie wszystko się da. Tak jak powiedziano, każda niepełnosprawność ma inne spektrum potrzeb. Wydaje nam się, że coś jest dostępne, ale tak naprawdę dla jakiejś wąskiej grupy nie jest. Należy to robić tak, aby to środowisko naturalne tak modyfikować i dopasowywać, aby dbałość o nie była w głowie, a szczególnie o krajobraz.

Trzecia rzecz, jeśli chodzi o odpowiedzi na pytania pana Bogumiła i pani przewodniczącej związana z dostępnością dróg leśnych, nie jestem prawnikiem, ale wiem, że ustawa o lasach mówi, że las jest ogólnodostępny. Odpowiedzialność za teren w całości spoczywa na kierowniku, czyli na nadleśniczym. Nadleśniczy oczywiście zarządza tym terenem i pełni kilka funkcji. Społeczna funkcja lasu jest jedną z wielu. Jeśli chodzi o drogi – skracając mój wywód – dlaczego z niektórymi z nich może być kłopot? Kluczowa kwestia – jeśli ma być wyznaczony szlak turystyczny – musimy wiedzieć, kto jest odpowiedzialny, w jakim zakresie i kto co ma w kompetencji, gdy coś się stanie to co ma robić. Jeśli każda droga będzie szlakiem, to nie damy rady, bo będziemy musieli dokonywać przeglądów drzewostanów, czy są bezpieczne, przeglądu infrastruktury, nawierzchni, czy jest bezpieczna, a to szlaki dla osób z niepełnosprawnościami, więc szczególnie musimy zwrócić na nie uwagę. Poza tym są jeszcze kwestie odpadów i inne drobne sprawy. Finalnie są to duże koszty. Z turystyki jako LP nie możemy mieć przychodów. Absolutnie nie chcemy od nikogo pieniędzy, ale też nie chcemy mieć dużo większych kosztów, bo musimy się zająć gospodarką leśną. Jeśli po drogach leśnych chce się jeździć, jak najbardziej. Las jest ogólnodostępny, każdy może wejść, wjechać. Jeśli chodzi o wyznaczanie szlaków, staramy się, ile możemy, ale jak nie wiadomo o co chodzi, to wiadomo, o co chodzi.

Odpowiadając na pytanie pani przewodniczącej dotyczące mapy terenów dostępnych, z mojej wiedzy wynika, że nie ma takiej mapy. Jest wielka techniczna trudność ze stworzeniem takiego jednorodnego narzędzia cyfrowego w jednym miejscu. Jest tak wiele potrzeb, tyle rodzajów niepełnosprawności, że trudno to dostosować. Ustawa mówi nie tylko o niepełnosprawnych, ale również o szczególnych potrzebach. Nie da się ustalić kryterium, że jeśli szlak będzie spełniał ten czy tamten warunek, to znaczy, że jest dostępny, bo nie będzie dla każdego. Wypracowaliśmy w LP taki standard na potrzeby filmu na temat szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych. Przygotowaliśmy go we współpracy z Fundacją Integracja. Współpracujemy z nią cały czas w temacie niepełnosprawności. Dotyczy tego, jak przygotować tablicę informacyjną na wstępie i na stronie internetowej, aby ta informacja była możliwie pełna, aby każdy mógł podjąć decyzję, czy jest to dla nich szlak dostępny, czy nie. Taką treść tablicy mamy. Nie znaczy to, że jest doskonała. Na pewno jest do przetestowania, jak turyści ją odbierają.

Mam jeszcze jedno pytanie do ministerstwa, à propos funduszy, o których była mowa. Kto może starać się o dotację? Czy Lasy Państwowe mogą? To wszystko. Nie da rady? Dziękuję za możliwość wypowiedzi.

Poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Lasy Państwowe nie mogą, ale fundacja działająca za zgodą lasów może się ubiegać.

Starszy specjalista ds. turystyki w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych Wioletta Kacprzyk:

Rozumiem. Dobrze.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję bardzo.

Jeszcze pan Jacek Janowski? Proszę bardzo.

Prezes ZG PTTK Jerzy Kapłon:

Dziękuję bardzo. Jerzy Kapłon, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze.

Niejako zostałem wywołany do odpowiedzi. Pani przewodnicząca, szanowni państwo posłowie, najpierw zwrócę uwagę na fakt, o którym słusznie wspomniał pan dyrektor Borek. Mówimy o turystyce społecznej. Turystyka osób niepełnosprawnych jest bardzo znaczącym, ale tylko komponentem tego obszaru turystyki. PTTK zajmuje się turystyką społeczną w szerokim rozumieniu. Mamy tu rozmaite problemy, o których dziś nie rozmawiamy, ale podstawowym, węzłowym, który konsoliduje sprawy związane z udostępnianiem obiektów, jak i utrzymaniem bazy służącej turystyce aktywnej są środki na utrzymanie struktury bazy noclegowej dla realizacji potrzeb turystyki społecznej. Dysponując ponad 100 obiektami, w których ta turystyka społeczna jest realizowana, mamy olbrzymie problemy, nie tylko ze zwiększeniem dostępności tych obiektów dla osób o różnym stopniu niepełnosprawności, ale w ogóle z utrzymaniem ich w strukturze służącej turystyce polskiej. Trudno powiedzieć, żeby Morskie Oko było obiektem nierentownym, ale jest jednym z nielicznych przynoszących nam dochód. Do pozostałych obiektów dopłacamy z działalności gospodarczej, którą prowadzimy na kilku rentownych obiektach w dobrze ulokowanych miejscach w kraju.

Te obiekty powstawały nie dla realizacji biznesowych zadań prowadzonych przez Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, krajoznawcze, w konsekwencji PTTK, ale dla zabezpieczenia potrzeb ruchu turystyki społecznej. Od wielu lat PTTK z tymi problemami pozostaje samo. Co to oznacza? Jeśli mamy konieczność zainwestowania 2,5 mln zł na Hali Kondratowej w kanalizację, aby to schronisko mogło funkcjonować, to z tym problemem PTTK pozostało samo. Nasze potrzeby, sięgające kilkunastu milionów złotych w sferze inwestowania w te obiekty, aby utrzymać ich należyty stan techniczny i udostępnić dla osób niepełnosprawnych, są coraz trudniejsze do spięcia finansowo. Oczekujemy poważnej rozmowy z państwem polskim. Jeśli uznamy, że sieć szlaków turystycznych w górach, nizinach, sieć obiektów w górach, nad rzekami są istotnym elementem budowy zdrowego społeczeństwa, społecznej aktywności, edukacji społecznej, to państwo prędzej czy później musi nam pomóc, bo PTTK samodzielnie tych obiektów w należyłym stanie technicznym, w tym udostępniając je dla osób o różnym stopniu niepełnosprawności, nie będzie w stanie bez zbywania majątku i ograniczenia możliwości wędrówki w sposób należyty prowadzić. To temat bardzo szeroki i znany w kręgach turystycznych, ale warto go poruszyć również na kręgach Komisji. To pierwsza sprawa.

Druga sprawa – Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych była uprzejma wywołać mnie do wypowiedzi. Z Lasami Państwowymi pracuje się nam coraz lepiej. Proszę przekazać pozdrowienia panu dyrektorowi. PTTK podpisało porozumienie z Lasami Państwowymi w ramach którego powstał załącznik, który by obowiązywał przy podpisaniu go pomiędzy nadleśnictwami, a oddziałami PTTK. Dotyczy on zasad funkcjonowania sieci szlaków turystycznych na obszarze Lasów Państwowych. W ramach tego dokonaliśmy rzeczy, która wydawałaby się niemożliwa – Lasy Państwowe wzięły na siebie ciężar utrzymania stanu technicznego podłoża, po którym szlak wiedzie. Wszystko byłoby bardzo dobrze, gdyby w ramach dyscypliny służbowej wszyscy nadleśniczowie zechcieli ten dokument w tej postaci podpisywać. W kilku przypadkach, nie będą precyzował któ-

rych, nadleśniczy, który zgodnie z ustawą o Lasach Państwowych jest decydem w tej materii, proponuje nam inne rodzaje umów, w tym przenoszące na nas pełne ryzyko z uprawiania turystyki przez turystę niepełnosprawnego czy sprawnego na terenie lasów Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych. Ma to charakter nie porozumienia, które sankcjonowałoby przebieg tych szlaków na terenie LP, ale biznesowy, przy czym niskie opłaty nie są dla nas trudnym elementem. O wiele trudniejszym jest przeniesienie na operatora szlaków odpowiedzialności za wszystko, co na nim się wydarzy. Generalnie sprawa jest uporządkowana. Pan dyrektor generalny był uprzejmy taki dokument, który wedle dyrekcji generalnej jest przyjazny, był uprzejmy podpisać, a nie uzyskuje on pełnego wsparcia. Myślę, że pan dyrektor generalny mógłby zdyscyplinować nieco swoich kolegów.

To ważna sprawa, bo PTTK nie jest w żaden sposób beneficjentem utrzymywania sieci szlaków turystycznych. W roku ubiegłym do samych aplikacji, które składaliśmy, za które dziękujemy ministerstwu, dopłaciliśmy ponad 400 tys. zł gotówką. Jeśli mamy utrzymywać sieć szlaków turystycznych, obiektów turystycznych, schronisk, stanic wodnych, spodziewamy się ze strony państwa nieco więcej pomocy.

Kolejna sprawa dotyczy mapy, na której można by umieścić takie szlaki, o czym wspomniała pani przewodnicząca. Jest taka mapa. PTTK ze środków własnych, przy wsparciu Unii Europejskiej, realizuje taki projekt: „szlaki turystyczne PTTK”. Mamy taką mapę już w pięciu regionach. Jestem po rozmowach z POT i wyraża ona wolę współpracy przy budowie komponentu na terenie całego kraju. Podpisaliśmy porozumienie z MSiT, za co dziękujemy panu ministrowi. Zrobiliśmy to podczas naszego walnego zjazdu. Baza szlaków PTTK będzie przyjęta jako podstawa budowy portalu turystyka.gov.pl. Potrzebne jest jednak wsparcie ze strony państwa, bo w żadnym z tych przypadków PTTK nie jest beneficjentem finansowym tych wydarzeń. To nasz trud, naszych koleżanek i kolegów, wydatek etatowej kadry towarzyskiej i ma też ogólnospołeczny wydźwięk. Tę mapę – to dość nowoczesne narzędzie – w samej Małopolsce na urządzenia mobilne pobrało i użytkuje 240 tys. osób. Mamy takich portali kilka – dla Małopolski, Mazowsza, województwa świętokrzyskiego, podkarpackiego, dolnośląskiego. Pracujemy nad innymi regionami. Gdyby umożliwić nam stworzenie portalu ogólnokrajowego, to również takie warstwy tematyczne jak te szlaki dla osób o różnych stopniach niepełnosprawności bez żadnego trudu znalazłyby tam swoje miejsce.

Jeszcze odpowiedź dla pani – w porozumieniu, które podpisuje nadleśniczy jest jednoznaczna deklaracja, że PTTK nie ogranicza dostępu ani użytkowania instrukcji znakowania szlaków turystycznych. Państwo polskie przez wiele lat nie zdobyło się na standaryzację prowadzenia prac znakarskich. Jedynymi standardami, jakie są obecnie w powszechnym użyciu, są standardy PTTK, ale nie mają one charakteru prawa. To nasze wewnętrzne standardy, nie są zastrzeżone i namawiamy do ich powszechnego użycia, także przy oznakowaniu szlaków dla osób o różnym stopniu niepełnosprawności. Są one komponentem tego dokumentu i są powszechnie udostępniane.

To tak w skrócie, nie chcąc państwa nużyć dłuższą wypowiedzią. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczałajtis-Walczak (KO):

Dziękuję bardzo.

Mamy jeszcze dwa zgłoszenia. Pierwszy był pan prezes Łukasz Szeliga. Skończymy tę serię pytań i chciałabym, aby jeszcze odpowiedział pan minister. Panie prezesie, proszę.

Prezes PKPar Łukasz Szeliga:

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, słowem uzupełnienia, oprócz MSiT jest jeszcze Ministerstwo Rozwoju i Technologii, które ma projekt „Dostępność Plus”, w ramach którego też są różne rozwiązania. Oprócz tego jest jeszcze Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w którym zwiększył się budżet, bo zwiększają się wpływy z uwagi na wzrost pensji minimalnej. Ostatnio odbyliśmy rozmowę na temat tego, aby przywrócić projekt „Olimpijczyk”, o czym rozmawialiśmy na Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki i na podkomisji. PFRON głównie zależy na upowszechnianiu sportu, a turystyka jest pomostem wejścia. To obszar, który absolutnie się do tego kwalifikuje. Może warto byłoby zaprosić do roz-

mów fundusz, który ma możliwość wspierania zarówno programów indywidualnych, jak i budowania projektów, które mogłyby zasilić realizację projektów ministerialnych.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Panie prezesie, PFRON jest zapraszany na każde posiedzenie podkomisji, podobnie pan minister Wdówik. Niestety nikt nie zjawił się na dzisiejszym posiedzeniu.

Prezes PKPar Łukasz Szeliga:

Nasze porozumienie też rodzi się w bólach. Zastanawiam się zupełnie szczerze, dlaczego ta współpraca nie jest skuteczniana bardziej aktywnie. Jeśli mówimy o rehabilitacji, która ma przywracać samodzielność i ludzi do środowiska, to są kluczowe rozwiązania. Mówiąc o dostosowaniu szlaków bardziej, mam na myśli dostosowanie sprzętu, który mogliśmy zobaczyć podczas tej prezentacji. Nie zmienimy szlaków, tak jak nie zmienimy zabytków. Trzeba szukać rozwiązań raczej w tym obszarze. W zasadzie to droga, którą powinniśmy pójść, wspólnie, międzyresortowo. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję, panie prezesie.

Jeszcze jedno zgłoszenie, od pana.

Wiceprezes Izby Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Piotr Żukowski:

Andrzej Piotr Żukowski, wiceprezes Izby Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej.

Pani przewodnicząca, państwo posłowie, szanowni państwo, mam pytania do ministerstwa. Staram się bywać systematycznie na posiedzeniach Komisji. Była mowa o organizacji wydarzeń, imprez turystycznych dla niepełnosprawnych. Czy organizatorzy turystyki mogą liczyć na pomoc ministerstwa czy jakieś działania w tym kierunku? Zorganizowanie imprezy dla osób niepełnosprawnych jest zdecydowanie trudniejsze. Potrzebne są środki transportu, bilety wstępu. Nie wszystkie obiekty są do tego przygotowane. Osoba niepełnosprawna w takim przypadku jest traktowana jak normalny uczestnik wycieczki. Ze strony biur i organizatorów prawnych, którzy są w rejestrze organizatorów turystyki, jest to mało motywujące. Prosiłbym pana dyrektora Borka lub kogoś z ministerstwa o odpowiedź.

Druga sprawa – na sąsiedniej lub tej sali doświadczyłem wielu dyskusji na temat bonu turystycznego. Bon, mimo krytyki ze strony pewnych grup okazał się sukcesem. Po raz kolejny gratuluję ministerstwu jego przeprowadzenia. Początki były trudne. Tłumaczyłem, dlaczego z początkami bonu turystycznego były kłopoty. Była nieumiejętność obsługiwanego systemu, brak wpisów na białe listy. Bon turystyczny kończy się 31 marca tego roku. Prawdopodobnie nie wszystkie środki zostaną wykorzystane. Czy ministerstwo rozważa takie działania, aby objąć bonem turystycznym tym razem nie dzieci, ale seniorów i emerytów, niekoniecznie w tych okresach szczytowych, ale martwych. Czy jest taki projekt? Uważam, że wspomogłoby to aktywność seniorów i emerytów, a jednocześnie pozwoliłoby części, bo nie wszyscy są zasobni w fundusze, uczestniczyć w imprezach i wydarzeniach turystycznych. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję panu bardzo.

Mam pytanie do ministerstwa, które reprezentuje pan dyrektor. Czy planują państwo przedłużenie tego bonu turystycznego o jakiś kolejny okres? Jakie są dane? Czy bony, które zostały przyznane, są już w trakcie realizacji? Czy wszyscy uprawnieni skorzystali? Ile jest jeszcze uprawnionych osób, które z tego nie skorzystało? Czy będzie wydłużenie okresu np. do końca wakacji? Czy planujecie państwo wznowienie bonu i będzie kolejny, przyznany dla rodzin z dziećmi, w tym dziećmi z niepełnosprawnościami? Czy mamy to jakoś zinwentaryzowane, jak to wygląda w schroniskach w całej Polsce? Nie musi być dziś odpowiedź, może być na piśmie w późniejszym terminie. Czy mamy informacje, czy istnieją tzw. komfortki, gdy ktoś dotrze lub próbuje dotrzeć do takiego schroniska, gdzieś na szlaku, być może na początku lub na końcu? Chodzi o miejsca, w których osoby z niepełnosprawnościami mogą w wygodnych warunkach skorzystać z toalety. Jeśli nie, czy ministerstwo rozważa wsparcie takich projektów, gdyby się pokazały w przyszłości? Prosimy o odpowiedź na pytania, na które może pan odpowiedzieć w tej chwili. Jeśli

są jakieś, na które nie jest pan w stanie teraz, to można też zrobić to później, na piśmie, na adres Komisji. Dziękuję.

Dyrektor departamentu MSiT Dominik Borek:

Bardzo dziękuję. Pani przewodnicząca, wysoka podkomisjo, odpowiem w kolejności, zaczynając od pytania pana posła Drabka o przypadki wsparcia seniorów i osób starszych. Takie wsparcie oczywiście jest realizowane. Chociażby w ramach konkursu dotacyjnego mieliśmy takie działanie w ramach szlaku nordic walking w województwie lubuskim. Dostosowano tam szlak o długości około 225 km dla osób starszych i seniorów, na potrzeby nordic walking. Takie działania będziemy wspierali również w kolejnej edycji konkursu dotacyjnego.

Druga część – odpowiedź na pytania zadane przez pana posła Tomaszewskiego. Jeśli chodzi o horyzont czasowy, jak wskazywałem na początku mojej wypowiedzi, chcemy ogłosić na przełomie stycznia i lutego konkurs dotacyjny dotyczący wsparcia dla organizacji pozarządowych na 12,6 mln zł. Jeśli chodzi o FRKF, w pierwszym kwartale będzie ogłoszony konkurs dotyczący szlaków turystycznych, również w zakresie dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Warto wskazać wysokiej podkomisji, że to temat, dla którego Departament Turystyki został wskazany jako ten, który będzie się nim zajmował, w listopadzie zeszłego roku. Ze względu na to, że wdramy te programy i system teleinformatyczny, który będzie do naboru tychże wniosków, ważna jest kwestia czasu. Ten pierwszy kwartał to termin, w którym na pewno zostanie to ogłoszone.

Jeśli chodzi o kwestie, o które pytała pani przewodnicząca, było kilka wątków. Czy nie lepiej by było, aby dofinansować te organizacje branżowe, zamiast kampanii informacyjnych? Te kampanie to jeden z przykładów. Konkurs dotacyjny jest dedykowany dla organizacji pozarządowych. To jedna z możliwości, w ramach których organizacje pozarządowe mogą aplikować o środki. Tych komponentów, które planujemy uruchomić, jest łącznie sześć. To jeden z elementów i zobaczymy, jakim będzie się cieszył powodzeniem.

Jeśli chodzi o mapę, jak wspomniano, współpracujemy z PTTK. Taka mapa będzie też uwidaczniana w ramach rejestrów publicznych w turystyce na stronie turystyka.gov.pl. Jeśli chodzi o pytanie związane z konwencją i wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, z jednej są strony przepisy prawa, o których wspominałem, a z drugiej dostosowanie schronisk, o czym wspomniała pani przewodnicząca. Rzeczywiście jesteśmy w stanie wygenerować taki plik z informacją, gdzie i w jaki sposób są dostosowane schroniska z uwagi na fakt, że w rozporządzeniu ministra są określone wymagania wobec kategorii obiektów hotelarskich w zakresie dostosowania ich do osób z niepełnosprawnościami. Jest to możliwe do wygenerowania w ramach bazy turystyka.gov.pl, jeśli chodzi o schroniska górskie, w zależności od tego, jaką warstwę sobie przyjmujemy.

Było pytanie dotyczące bonu turystycznego. Na pewno w takiej formule i warunkach, w jakich był finansowany, nie będzie mógł być kontynuowany ze względu na fakt, że Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 był związany z epidemią. W takich warunkach też powstawał bon turystyczny. Jeśli ta formuła zostanie przyjęta w przyszłości w jakiejś zmianie legislacyjnej, to będzie odbiegała od tego, co zostało obecnie zaproponowane. Bon kończy się wraz z końcem marca i taki jest stan faktyczny i prawny. Jeśli chodzi o jego wykorzystanie, to około 87% aktywowało bon, a około 700 mln zł jest jeszcze do wykorzystania. Mamy sezon ferii zimowych i liczymy, że w znacznym stopniu ta kwota będzie wykorzystana.

Jeśli chodzi o pytanie zadane przez panią Wioletę Kacprzyk z Lasów Państwowych, aplikować w ramach konkursu dotacyjnego mogą wyłącznie organizacje pozarządowe, więc tak jak wskazywał pan poseł Tomaszewski, jeśli jest fundacja, która ma w zakresie statutowym działalność dotyczącą turystyki, działa przynajmniej rok na rynku, może w ramach konkursu dotacyjnego aplikować o takie środki.

Odnosząc się do pytania pana prezesa Kapłona i pomocy instytucjonalnej państwa, na stronie 14 materiału, który był przekazany, mają państwo informacje, że ta interwencja państwa będzie przebiegała dwutorowo. Z jednej strony zbieramy informacje od potencjalnych beneficjentów, podmiotów, z którymi współpracujemy, w zakresie różnych możliwych projektów, które chcielibyśmy uruchomić w ramach FRKF, a z drugiej

chcemy mieć twarde wyniki prac badawczych. Dlatego zlecimy w ramach turystyki społecznej badanie dotyczące osób starszych i z niepełnosprawnościami, aby wiedzieć, w jakim zakresie interwencja państwa będzie najskuteczniejsza i spełni te potrzeby w najszerszej.

Jeśli chodzi o wypowiedź pana prezesa Szeligi, przychylamy się do tego, aby państwo o tym pamiętało. Zwracamy uwagę, że poza MSiT, w zakresie turystyki społecznej, zarówno w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, jak i Ministerstwie Rozwoju i Technologii o pewne środki też można aplikować. Jednym z członków rady POT jest pani dyrektor z MFiPR. Sporządzimy dla państwa wyszczególnienie i informację, o jakie środki można aplikować – w szczególności, jeśli chodzi o środki unijne – aby ułatwić państwu działanie.

Ostatnia kwestia, czyli pytania pana prezesa Żukowskiego. Należy podkreślić, że bezpośrednio wsparcie organizatorów turystyki przez ministra sportu i turystyki prawdopodobnie zostałoby zakwalifikowane jako pomoc publiczna w tym przypadku zapewne niedozwolona. O tego rodzaju wsparcia mówić nie możemy i nie możemy w tym zakresie przeprowadzić zmian. Oczywiście w ramach działalności społecznej organizacji pozarządowych mówimy o wsparciu wypoczynku dzieci i młodzieży, co jest możliwe, ale działalność komercyjna rządzi się innymi prawami. Jak wskazałem, byłoby to z całą pewnością zakwalifikowane jako pomoc publiczna. Dziękuję.

Wiceprezes Izby Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Piotr Żukowski:

A bon turystyczny?

Dyrektor departamentu MSiT Dominik Borek:

Tak jak powiedziałem pani przewodniczącej, bon turystyczny w tej formule, w której był zaproponowany, nie może być kontynuowany. Co do dalszych decyzji, jeszcze jesteśmy na etapie analiz i przed ostatecznymi planami kierownictwa. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze.

Ostatnie zdanie podsumowania – pan poseł Tomaszewski.

Poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Nie podsumowania, ale w nawiązaniu do pytania o senioralny bon turystyczny. Taki projekt został przedłożony lasce marszałkowskiej i został złożony przez Lewicę. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję bardzo szanownym państwu za dyskusję. W związku z wyczerpaniem porządku obrad chciałam zapytać, czy ktoś chciał jeszcze coś powiedzieć, bo zamykamy posiedzenie.

Proszę, pan Benedykt Wojcieszak.

Pełnomocnik ZG PTTK do spraw dostępności Benedykt Wojcieszak:

Przy przygotowywaniu tej standaryzacji szlaków korzystaliśmy z konsultacji, które odbywaliśmy w ramach projektu „Obszar chroniony – obszar dostępny”. To jest ciągle doszlifowywane. Kolejna kwestia – jaka jest skala potrzeb, nie tylko w oparciu o działalność PTTK, ale również innych organizacji. Przykładowo na Dolnym Śląsku bardzo aktywnie działa nie tylko Karkonoski Sejmik Osób Niepełnosprawnych, czyli Jelenia Góra, ale i Świdnica. Aż serce się raduje, gdy w weekend przyjeżdża kilkanaście, nawet kilkadziesiąt samochodów, wyciągają wózki i wspólnie z wolontariuszami pokonują ustalony wcześniej odcinek szlaku. PTTK organizuje co roku te imprezy turystyczne dla 20 tys. uczestników. Największą imprezą, którą udało się zorganizować koledze Zbyszkowi Orłowskiemu z Mysłowic jest Śląski Rajd bez Barrier. Trzynasta edycja przyciągnęła około 700 osób. Przed pandemią była taka, która przyciągnęła 900 osób. To ludzie z różnymi niepełnosprawnościami, dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy. Widać zapotrzebowanie na taką działalność.

Jeszcze nawiążę do porannych obrad podkomisji ds. osób niepełnosprawnych. Pani przewodnicząca uczestniczyła w tym posiedzeniu. Chciałbym zwrócić uwagę, że oprócz myślenia o asystencie, który całość potrzeb niepełnosprawnego sam by zaspakajał, warto pomyśleć, aby byli asystenci od konkretnych spraw. Koncepcja asystenta turystycznego

została już przedstawiona w naszej publikacji w roku 2019. Taki czterdziestoosiemiodzinny program kursu asystenta turystycznego osób z niepełnosprawnościami już istnieje. Zachęcamy, aby ten dorobek wykorzystywać i rozwijać. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Jagna Marczułajtis-Walczak (KO):

Dziękuję panu bardzo za to rozwinięcie. Bardzo proszę o przesłanie materiałów dotyczących tego asystenta, na adres sekretariatu Komisji. To niezwykle ciekawe i potrzebne. Z całego serca dziękuję państwu za obecność na tym posiedzeniu. Mam nadzieję, że to nie jest nasze ostatnie spotkanie i że dopiero rozpoczęliśmy dyskusję na temat turystyki osób z niepełnosprawnościami. Wiele jest do zrobienia. Duży jest potencjał w organizacjach pozarządowych. Apeluję do ministerstwa, aby skorzystać z tych pomysłów i wspierać je finansowo. Dziękuję państwu za to spotkanie. W związku z wyczerpaniem porządku dziennego zamykam posiedzenie podkomisji.